

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

- в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
- в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
- в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян буде виходити „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштувати буде на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокое число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від односторонньої стрічки або її місяця дрібним друком (петіт). При кількоразових або при річних замовленнях значний окуп.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить що дня крім неділей і свят.

Редакція, адміністрація і експедиція „Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна усно порозуміти ся що дня від 10 — 11. рано і 2. — 3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Реклямації неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакция лише за попереднім застереженням і залученем поштової належитости.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.

Належитостий за анонси марками поштовими не приймає ся.

Наше судівництво.

Вже від кільканадцятьох літ провідники політичні Буковини домагають ся відореміщення судів буковинських від апеляції львівської через основане висшого суду в Чернівцях.

Ціла Буковина уважає се жадане за вповні оправдане не тільки з тої причини, що у нас відмінні обставини як в Галичині, але також зі взгляду на велике віддалене Львова від нашого краю. Для Русинів буковинських, відрубність і незалежність судів буковинських від львівської апеляції дав ся при кожній нагоді найбільше в знаки. Справді при висшій суді у Львові існує так званий буковинський сенат, але до него належать тільки Румуни і Поляки, бо до тепер ще не покликувано з Буковини совітника Русина до висшого суду львівського. Румунів, Поляків та Німців покликають до Львова, тільки Русини з Буковини заперта дорога до апеляції. Взагалі з Румунами обходить ся президія апеляційна у Львові дуже обережно. На її предложене іменовано в останнім часі Олінського президентом окрутного суду, а Тушиновського державним прокуратором в Сучаві. Обидва вони добрі Румуни.

При обсаджено судейських місць в Сучавщині вже від давна, а останніх часах відколи Олінський став президентом в Сучаві, вважають з натиском на точне знане румунської мови і так управителями повітових судів в сучавських округах в з виїмкою руского селянина, де начальником судовим є Поляк, самі Румуни.

В Радівцях, Гуморі, Солці, Дорні і Кімполонзі а з черновецького судового округу в Сторожинці, в Боянах і Ста-

нівцях управа судів повітових в руках Румунів. З 16. судів повітових на Буковині маємо всего на всего лиш трох начальників Русинів а то в Сереті, в Садагурі і Вашківцях.

По наших судах мова українська не має ще майже жадних прав. Як ходить о місце в рускій части Буковини, то не дуже допитують ся за ним, чи компетент дійсно вміє по руски. В нашій стороні іменують судьями людей, котрі або ніраз не знають по руски або так калічать нашу мову, що селяни їх не розуміють. Для нас видно не існують основні закони державні. Щоби не допустити Русинів до осягнення приналежних їм прав в судівництві, міродайні круги львівські і віденські місце президента суду кравого в Чернівцях обсаджують чижинцями-Німцями. До тепер, крім одного Мартиновича були президентами судовими самі чужинці, котрі до нас відносили ся як не ворожо, то що найменше холодно. Они не вміли нашої мови і обходили ся з нами так, як би нас на Буковині цілком і не було. Згадаймо лиш останнього президента Кляра, котрий перед кількома місяцями пішов на пенсію. Він через повних 9 літ не спроміг ся на стільки, щоби навчити ся по руски хоть кілька слів. Кляр де тільки міг, вихвалював судив-Німців, а против Русинів і Румунів був такий нетерпимий, що не позволив ставити жадної надписи лише тому, щоби борони Боже не виділи ся на ній написи в мовах кравих, рускій і волоскій.

Місце по нім ще до тепер не обсажене і то тільки тому, бо найгіднішим компетентом є чоловік, що походить з руского роду; хоть всі добре знають, що він не брав ніякої участі в публичнім життю, взагалі, не то в рускім.

І так віденські круги очевидно за почином наших львівських опікунів вишукали були вже знов чужинця, ба навіть були завізвали его подевити ся на се місце. Наші послы довідались загоді о сій крайній несправедливості і внесли протест на руки президента міністрів, барона Бінерта.

Протест наших послів повинен мати добрий успіх і є надія, що побіда буде по стороні правди і справедливості. Але всіх тих трудностей ми напевно би не зазнавали, як би для Буковини основано окремих суд апеляційний в Чернівцях, о що наші послы повинні старати ся всіми силами.

Се жадане повинні наші послы враз з всіма іншими послами з Буковини підносити енергічно в палаті як жадане цілого краю, а з часом мусить правительство узгляднити его, щоби раз вже наша Буковина освободила ся від чужих і ворожих впливів то від всякої кривди, яку найбільше відчувають буковинські Русини.

З внутрішних справ.

Контингент рекрутів ухвалений.

Відень, 19. марта. (Кб.) Комісія кравої оборони прийняла 27 голосами проти 11 голосів предложене контингенту рекрутів. Підчас дебати міністер кравої оборони заявив в справі поголосоку про покликане неактивної армії і сконстатував, що се розпоряджене не стоїть в жадній звязи з якимсь мобілізаційним приготуванем. Ходить лиш о те, щоби тим уможливити вже здавна приготуване збільшене стану та перенесеннє війська і тим більше улекшити службу армії, яка стоїть на границі, як се було можливо через задержане першого року резервістів та перших трох років

Літературні новини.

Богдан Леукий: Поезія розрадо одинока. Львів 1908. Молода Муза ч. 9. Сторін 80. Ціна 1 кор. 20 сот.

Колиб треба було назвати і отсю нову збірку віршів Богдана Леукого і всі попередні твори його одним коротким висказом, то можна би сповнити се словами: серце мовить. Щире, благородне, тепле серце. Весь світ і все, що діється на світі, вся його погань і краса — все се для автора: сердечна справа. В життю і в творчості артистичній. Здасть ся, що серед страшних своїх житєвих обставин той його погляд на світ і на обовязки людини зглядом світла став чудесним жерелом, звідки йшла вся сила його до творчости, до життя і до всієї його надмірної праці. Як людина де лише звернув ся, вносив з собою ясну погоду, незвичайну, ніжну щирість і доброту. Наближав ся до людей — а ясні, добрі його очі якби говорили: не бійти ся, се я! — І так все витворювалось при нім чудова атмосфера для життя і праці.

Чим особливо своєю бував для всіх ближших собі, тим в великій мірі стали твори сеї дивною на теперішні часи людини для широких, далеких кругів нашої суспільности. В Галичині і на Україні. На першу збірку поезій Леукого відзивало ся сейчас шире слово Василя Стефанюка (відчит в Кракові) — а недавно з великим захватом відніс ся до творів автора найкрасший артист закордонної України М. Коцюбинський, якому лишень важка його теперішня недуга не дозволила широко і докладно відповісти на ті деякі офіціальні голоси

„наших славних рецензентів про твори Леукого, які подали в своїм часі „Нова громада“, „Українische Rundschau“ і ще дехто. Інстинктивно пішла за поезією Леукого велика громада читачів, бо кликала їх туди велика сердечність його кожного слова, які він так часто посилав від себе в світ. І прилітали до нас пісні його, як білі голуби, одні за другими. І виспівував поет тиху, ясну радість і важку задуму своєю і свого люду, — слова його складались нераз в чудову гармонію пісень і як завважив колись Коцюбинський, будили в читачу тільки нових, сердечних почувань, що відложивши книжку його віршів читач нечаяно находив себе в хмарі найкрасших своїх споминів, тих, що столочені буденним житєм дрімали на дні серця між всім найкрасшим, що дає і бере з собою молодість і всі її божественні чари.

В чім лежить весь секрет сеї появи? Чи в формальній, технічній красі, чи може в незвичайній новості тем поезій Леукого? — Ні! Є у нас письменники, у котрих гарна форма і новість тем і багатство мови доведені до красних результатів. Поезії Леукого стали голосними у нас тому, бо є в них незвичайна безпосередня щирість, яка все і всюди находить найкоротшу дорогу до людского серця. Такими є поезії Леукого, а щоб були такими, о се власне найбільше автор дбає. Серце є для нього, як для творця, найвищим авторитетом і одиноким судією. Втім і вся його авторська совість. Вона добре знає, що часом маленькими змінами в тексті можна би осягнути красший ефект, вона видить, що тут і там можна би формально неедно прекрасити, але вона не йде за тими голосами. Се не є діло. Отся його совість не жахала ся і виклятих у нас деяких форм в відміні і деяких проскрібованих слів, бо одиноком

бажанем її було здасть ся, щоб о піснях її можна було сказати, що се „серце мовить“.

Сю совість його арозуміли і відчули і найкрасші другі письменники наші і дехто з чужих (в першій мірі Оркан) і — можна се сміло сказати — наш широкий загаль. Між останнім і творцем простяглась згодом ясна стежка. Від поета до громади і від неї до него, як до творця і людини. Тота дорога не заросла буряном і шнї. Мусів однак нераз неодин терен і на ній знайти ся. Для поета може бути одиноком кличем — серце, — але широке житє — се дуже часто все инше, тільки не поезія. Однак треба признати, що часто без потреби а навіть з великою шкодою для моралі публичного життя вигидає житєйське море на свої філі таку силу злоби, ненависти і негуманности, що знов хіба лишень сильний крик ображеного людского серця може відвернути від людства той надмір кривди, яка в той час самій людяносси поважно грозить.

Проти тої негуманности і проти всієї ничтожности житєвої озвало ся скривавлене і наболіле серце поета в отсій теперішній найновішій збірці віршів.

„Лішіть же ви мене, лішіть мене в спокою,
Нехай я сам собі далекий шлях верстаю
Зовіть мій дальший хід мандрівкою пустою,
Я піду там, куди іти я маю.
Аж втомлений самотною ходою
Коли спічну в тасмнім, темнім гаю,
Над чистою, превічною водою —
О тоби снити му, мій любий, рідний краю.

О тоби снити му. Та не таким, як нині,
Лиш як колись, колись, коли мій сон здійснить ся.
Про гори снити му, високі гори сині,

доповнюючої запасної армії у вїмковій активній службі.

Міністерство краввої оборони уважає за свій обовязок подбати за долю убогих родин задержаних, ваглядно покликаних, хотїй нема дотичного законного розпорядження, яке має значїне лише на случай мобїлізації. Міністер повідомляє, що правосильність сего розпорядження для родин задержаних вояків доповнюючої запасної армії почала ся з 18. падолїстом 1908 а для родин задержаних резервїстів з днем 1. сїчня 1909.

Бесїдник запевняє, що може внести предложене нового закону вїйськового аж в пізній осени.

Міністер прецизує своє становище що до сумних проявів антїмілітаристичної пропаганди, яку він віддїлив строго від принципїальних теорїй, які виступають проти теперїшньої форми мілітаризму. Теорїї як і кожний принцип може він розумїти, розумїєть ся, не мусить зараз з ними симпатизувати, але думає, що пропаганду треба вїсми середствами, які стоять до розпорядимости, поборювати і гнобити, коли ся арбітрадїї дістала ся до касарень. Він робить строгу рїжницю між противниками а ворогами мілітаризму. Мїмо всяких средств не вдасть ся сим ворогам ослабити сильну дисциплїну нашої армії.

Заграничний огляд.

Австрійско сербський конфлікт.

Конфлікт з Сербїєю находить ся тепер в дуже критичнім станї, бо кожда хвиля може принести нам знов якусь несподїванку. Найбільше запутав ситуацію факт, що російська дипломатія показала Австро-Угорщинї своє властиве лице. Російське правительство вислало австрійському ноту, в якїї жадає конференції в справї існуючого спору Австро-Угорщини з Сербїєю. Оно заявляє, що питає анексії мусить ся порїшити перед судом Європи. Та сим повідомленем показала Росія в повнї своєї ворожнечі проти Австрїї і доказала, що не бажає мира і що єї інтервенції в Білгородї мають двозначний характер. Та наше правительство не забарить ся, займе до сеї ноти відповідне становище і покаже, що зможе, не оглядаючи ся на віроломну політику Росії, повести діло так, щоби вяснити скомпліковану ситуацію.

Однак італійський міністер заграничних справ Тїтонї припоручив італійському амбасадорови у Відни предложити австрійському правительству програму конференції держав: 1. Реєстроване вже заключеної австро-турецкої та турецько-болгарско-російської угоди, 2. модифікацію 29. артикула берлінського трактату і 3. сконстатовање, що Сербїя згідно з своїми заявами не ставить жадних домагань.

Се предложене італійського правительства викликало в віденських політичних кругах велике

вдоволенє, бо блиснула надїя, що вдасть ся може відвернути бурю, яка грозить на Балканї. Окрім того доносять вїсти, що держави ще раз заїнтервеноують у Білгородї і зроблять останний крок, щоб вдержати європейський мир.

Мїмо того настрїй вїйовничий в Сербїї не устає. Узброєне їде шалено дальше а офіцїри вербують по містах, підбурюючи наїд горячими словами, щоб підняли оруже проти ворогів вїтчїни.

Та найновїїшї вїсти доносять, що Сербїя готова піддати ся рїшеню держав, а в данім разї і зарядити розоружене, наколи держави дадуть єї гваранцію, що єї не грозить утрата свободи зі сторони Австрїї.

Інтервенція держав.

Париж, 19. марта. (Кб.) „Фїгаро“ довідует ся, що дипломатія англїйска, французька і петербурська порозумївають ся про те, як би то нїтою завїзвати Сербїю, аби вона старала ся найти основу до порозумїня з Австро-Угорщиною; єї держави іменно уважають порозумїне необхідним. Ожидают від сїх заходів як найщасливїїших наслідків, які можуть задоволити самолюбність сербського народа, а разом дати Австро-Угорщинї сатисфакцію, чим удержано б мир.

Чи зворот до миру?

Париж, 19. марта. (Кб.) „Agence Havas“ доносить з Білгороду, що — як ходять чутки — сербське правительство дотично нового кроку графа Форґача готово піти за радою держав. Сербське правительство малоб навіть добровольно зарядити розоружене, як держави до сего будуть дораджувати.

„Kölnische Zeitung“ про російську ноту.

Кольонїя, 19. марта. (Кб.) В телеграмї з Берліна до „Kölnische Zeitung“ кажут, що ледво чи можна сумнівати ся, що многозначна російська нота до австрійського правительства зглядом скликавїя конференції може нарозумїти Сербів. Коли хоче ся Сербїю привести до розуму, то дорога, яку вибрала Росія, не відповідна і не може причинити ся до збереженя мира.

Сербський амбасадор про миролюбність Сербїї.

Царгород, 19. марта. (Кб.) Сербський посол займає супроти Порти-ї дипломатів миролюбне становище, кажучи, що Сербїя не хоче вїйни, тому є надїя на порозумїнє і удержанє мира.

Міністерська Рада.

Білгород, 19. марта. (Кб.) Як доносять, вчерашня міністерська рада, що тревала 4 годїнї, занимала ся становищем Сербїї супроти очікуваного кроку Австро-Угорщини; також обговорювано справу вїйскових заряджень супроти евентуального мобїлізованя поодиноких австро-угорських корпусів.

Карль Жїд.

Кооперативний рух у Франції.

I.

Як розслідимо наш кооперативний рух від самих початків, то побачимо в ньому всі черги нашого національного характеру. По навальних поривах приходять хвилї, в яких всі крутять ся на місци, або навіть ступають назад, коли усуне ся вся підстава, придбана геройскими ділами. За героїчними подвїгами, які викликала віра, їдуть кпини та насмїхи, робїтнича партія плює на те, чому вона поклоняла ся, і в остаточнім обчисленю, по піввіковїї праці і довгих терпїнях доходимо в нашім краю до менших результатів в поступу, чим в Англїї, Німеччинї, Бельгїї і Італїї.

Вже три рази можна було запримїтити визначний кооперативний рух у Франції. Але ї трїчи потерпів він невдачу по тїм, як видав кілька ефемеричних плодів.

Перше найспїльнїше і найбільше звісне пробудженє ідеї кооперації припадає на час революції з 1848 р. Вона виражалась виключно в формї продукційних товариств. Із 200 товариств, основаних в той час, ледви кілька істнувало три роки.

Другий рух проявив ся коло 1863 р. — не наслідком успіху революційних ідей, а завдяки покровительству Наполеона III. що, як відомо, заховав із своєї довгої конспїраторської діяльності

Нїмецький союзник.

Берлін, 19. марта. (Кб.) В ходї дебати над другим читанєм вїйськового етату заявив міністер вїйни: Що жадна сторона не бажає вїйни, то причина сего лежить в тїм, що нїмецька держава станула рїшучо по сторонї свого союзника і за сими словами стоїть сильна нїмецька армія. Думає, що власне силї нїмецького вїйска завдячуєть ся мир. (Омєски). Коли би вдало ся дійсно заключити угоду з Англїєю та навіть з Францією, тоді можна аж думати о зменьшеню вїйска, значить про розоружене.

ДОПИСЬ.

З житя Русинів у Відни.

Наша невелика віденська кольонїя проявляє досить рухливе житє. Академічна молодїж зєднана в товариствї „Сїч“, для промисловців і робїтників істнують товариства „Родина і Поступ“ а інтелїгенція (урядники, лікарї і вїйсковї т. п.) має товариство під назвою „Кружок Земляків“.

Се товариство душею української кольонїї в Відни. На чолї „Кружка Земляків“ стоїть пан Захарїй Павлюк, вєрал-авдитор н. п., що всіми силами старає ся, удержувати як найліпшї відносини товариські і дійсно ревню працює для розвою українських товариств в Відни. Кружок земляків уряджує два рази на місяць що другого четверга товариські сходини в зарезервованїї салї рєставрації „Zum silbernen Brunnen“ IX Berggasse Nr. 5, на які крім членів кружка з родинами прибувають також дуже часто українські послї і иньшї гостї. Крім забавних розмов, порушує ся на сходинах також питання поважні, обговорює ся справи нашого національного житя, а майже кожного разу мож зачути нашу пісню.

Деколи і послї забирають слово і так пр. на одних сходинах в сїчні с. р. промовляв посол Цєглинський про подїї політичні в роцї 1908.

В послїднім часї виринула в „Кружку Земляків“ гадка на основанє товариства „Просвїти“, яке згуртувало би всі верстви нашої віденської кольонїї. Се товариство мало би наймити сталїй льокаль і предлачувати всякі часописи і евентуально заложити також бібліотеку. В пятницю, дня 12. марта с. р. відбула ся за ініціативою кружка аматорська вистава, якої дохід призначений був на основанє „Просвїти“ у Відни. Відограно комедїї 1. „Заручини по смертї“ в двох діях, переклад з російського Стадника, 2. „Медвїд“, комедия Чехова, перевїд Богдана Чайковського.

Представленє відограно в салї „Lehrerhaus“. Наші аматори виявили ся з своїх роль дуже добре і публицки прибуло досить поважне число, хоть правду сказати, багато з української інтелїгенції віденської бракувало. З послів були п. Пігуляк, Е. Левїцький, Спїнул, Вудзїновський і Семака.

В четвер дня 11. марта уряджував славянський сьпівацький союз у Відни концерт, на якім співано дуже вдячно також українські пісенї, як от Лисенка: „Ой у полі три криначеньки“, „На городї калинонька“ і „Козаченьку, куди їдеш“.

По представленю відбув ся комерс, в якім взяли участь всі гостї. Тут почали ся тоасти і про-

Там де орел-беркут з вітрами гордо бєть ся,
Про ріки, що плывуть свобідно по долині,
Про лан, що рівно всім колосам колосить ся,
Про люд розумний, гарний... В самотинї,
Позвольте най менї той сон колїсь приснить ся.

Се останній акорд жалю поета, останце слово відповідї на всю погань сучасну, на лайку корчемну, на злобу пікчемну, на безкарність тих, що затроують жерела громадського житя, відповідь на отсю плюгаву, зду волю, з якою так часто наближуєть ся у нас людина до людини...

А поза тим є в тїй книжочцї всьо, що від довгих лїт давала суспїльности нашїї муза сего поета. Є гарні, малюнки природи, гарні любовнї пісенї, тиха погода і глибока меланхолїя відбиваєть ся тут, як зоряне небо в чїстїм зеркалі спокійних озер.

„Чую очї твої снївї.
Наче сонце по долині,
Ходять, блудять все по мнїї.“

Над чолом моїм літають,
Над повіками блукають,
Мов слїдів своїх шукають...“

Очїж ви мої коханї,
Чую дотик ваш на скранї,
Як бальсам на хорїї ранї!“ (Ст. 49.)

Гарна отся і видана гарно книжочка є вже нинї в богатїох руках а теперїшнї і будучї читачї ї здаєть ся справдї нераз замислять ся над нею і задрїжать душею зриваючись до красших, лучших днів.

Остап Луцький.

де-які соціалїстичнї тенденції. Сей кооперативний рух був ширшїй нїж попередній. Він розвинув ся не лише в Парижї, але ї на провінції. Рух сей обїймає так промисл, як і консумцію і кредит. Але і він скоро упав. Мїмо того полишив він по собі кілька гарнє розвиваючих ся спілок консументів, а де-які з них істнують ще до тепер.

Третїй перїод сего руху проявив ся в 1876 до 1877 рр. по скликаню перших робїтничих конгрєсів в Парижї та Ліонї. Французька соціалїстична партія, позбавлена, після крївавої розприви правительства з комунєю, всіх своїх революційних та інтернаціональних елементів, ведена людьми уміркованими, які їшли за мирними і товарискими традиціями старих провідників школи до 1848 р., стала знов сторонником кооперації і взаїмної помочи. „Ваша задача, горожане, заявили ся однодушно в користь кооперативних спілок, як радикального способу освободженя праці і знищеня нужди.“

На робїтничім конгрєсї 1878 р. в Ліонї западає така ухвала: „Веручи під увагу, що наємна праця є переходовою формою крїпацтва, робїтничї синдикати повиннї ужити в сїх способів до устроєня центральных консумційних, кредитових і продукційних спілок“. Але ся програма остала лиш декларациєю принципів і не була переведена в житє їза недостачі часу. В дійсности партія колективїстів, яка повстала під проводом молодого палкого лїдера Жуля Гєда, мала більшість на мар-

мови, які захочували тутейшу руску громаду до дальшого живого руху. Цікаво при с'їм згадати, що між иньшими бесідниками забрав слово так же голова товариства „Російських студентів у Відні“ д. Якубовський, піднявши тоаст на „независиму Україну“, на які слова подякував голова „Січи“ академик Чапка. Отже навіть гіршіні Москалі сприяють українській нації, тільки єї виродеккацапи „гірше Ляха матір розпинають!“

НОВИНКИ.

Чернівці, 19. марта 1909.

Налендар. Субота 20. (7.) Еврема, Василеска, рим. Евфимій, Теодозій. Схід сонця 6 год. 6 мін., захід 6 год. 10 мін. — Неділя 21. (8.) Н 4. п. Теофілякта, рим. Н. 4. п. Венедикта прп. Схід сонця 6 год. 4 мін., захід 6 год. 12 мін.

Професорські іспити. На тутешнім університеті здали професорські іспити супленти Оспі Проєкурницький і Константин Чеховський, оба з натуральної історії для висшої гімназії, а з математики і фізики для низшої гімназії.

Марки укр. національних фондів. В Градци (Стирня) виходить часопись „Der Sammelsport“, яка в 4 числі з сего року помістила на першій місци єпис марок укр. національних фондів.

Народник угорського війська. Як звісно, угорське правительство домагає ся від спільного міністерства війни, признання мадарської мови за полкову мову у всіх полках, де бодай 20 проц. вояків знає мадарську мову. „Slovensky Tyzdenik“ подає з того приводу отсю статистику: На Угорщині є 41 полків піхоти, а нема в них ані половини Мадярів. Мадярів є в тих полках всего 42 проц., по тім 16 проц. Хорватів і Сербів, 15 проц. Румунів, 15 проц. Німців, 10 проц. Словаків і півтора проц. Русинів. В разі заведення мадарської полкової мови при 20 проц. володіючих нею, дало би ся се перевести в 37 полках. Менше чим 20 проц. Мадярів мають три полки румунські і оден словацький. Чисто мадарських полків є ледви 4; 18 мають більшість Мадярів, а бодай знають мадарську мову, а в 26 полках більшість не розуміє ані слова по мадарськи.

Гімназисти видають газету. Перед кількома днями донесено варшавській поліції, що гімназисти видають революційну газету. Сейчас розпочато слідство і показало ся, що газетка виходить вже від кількох літ і має на цілі пропагувати між гімназистами революційні ідеї. Гімназисти мали свою власну друкарську машину, як також і всі иньші потрібні прибори. До тепер відставлено до вязниці „Павяк“ 21 гімназиста, котрих підозрівають, що брали участь в видаванню часописи.

Мордерства божевільного. В Шербурн Онт. (в Канаді) божевільний фармар на імя Ернест Стюарт в приступі палу замордував другого фармера Стонгавза і єго сина, єго жінку смертельно покалічив, а служачого і служницю поранив, однак є надія, що тих двоє послідних подужає. Божевільний Стюарт, уоружений в револьвер і сокиру, прийшов в ночи до хати Стонгавза, і закував до дверей. Стонгавз в нічнім убраню вийшов отворити єму двері. В одній хвилі поцілений револьверовою кулею повалив ся неживий на землю. На

гук вистрілу вибіг єго син, але дістав удар сокирою в голову і також неживий повалив ся на землю, а мозок єго розлив ся по землі. Відтак божевільний покалічив жінку Стонгавза і пішов до сусідної хати, де тяжко побив знова одну жінку і парубка. На звістку про се убійство, зібрали ся докопличні фармери і зловили божевільного, котрого віддали під опіку поліції. Стюарт терпів на божевіля вже кілька літ.

Арештоване російського шпїона у Львові. На львівськїм центральнім дворці арештовано російського шпїона, який почав був вже свою шпїонську службу, однак поліція єго підозривала і все мала на него бачне око. При нїм найдено багато листів і иньших паперів, які доказують єго вину.

Душегубство. Уночі проти 1. марта, біля г. Радомисля вбито німця-техніка М. та візника-єврея, що їхали на ст. „Ірша“, к.-ковзалізія. Німець-технік прийхав у Радомисль за кордону ставити на місцевому заводі нові машини і взяв за це 2000 карб; з їх 1800 карб. він уже вислав до дому, а 200 карб. лишив собі на дорогу. Обоє їх знайшли застреленими: їх ограбовано.

Дванацятьлітній убійник матери. В Петербурзі відіграла ся страшна драма. Дванацятьлітній хлопець Федоров, син робітника просив свою маму, щоби дозволила йому бавити ся на подвірю з другими хлопцями. Коли мама не дозволила єму на се, вхопив острый ніж та вбив єго мамі в груди. Мати померла за кілька хвиль. Увязнений хлопець не жалувє свого вчинку.

Богатий жебрак Поліція знайшла на улиці в Селкірк Нан (Америка) неживого чоловіка. Сейчас перевезено єго до шпиталю де лікарі ствердили смерть від серцевого удару. Померший називав ся Флянган і був дуже нуждено убранний, майже в лахматю. Переглянено єго убрание і в підшивці сурдута знайдено зашитих один тисяч і вісімдесят чотири долари. Чоловік, що мав при собі такі гроші справді міг далеко ліпше убирати ся.

Оповідки, іменованя і т. п.

Іменованя. Кооператора Вікентія Сімігановського з Ілішешт іменовано парохом в Уїдештах.

Тов. „Бук. Боян“ урядить в неділю, для 4. двїтїя о 4-їй год. по пол в сали „Народного Дому“ концерт, в програму якого увїйдуть твори Лієенка, Воробкевича і Колесси на хори мішані, мужєскі і соля, як також продукції на скрипці і фортепані. Хто уплатив членську вкладку, сей одержить одну карту вступу даром, для нечленів вступ 2 кор. (без податку). З огляду однак на мале число сидячих місць, треба завчасу зголошуватись за картами у каспера товариства п. інж. Герасимовича підчас проб. — Подає ся також до відома, що рішено урядити з початком мая б. р. при співучасті других українських товариств Шевченківське свята, на яким мають бути виконані між иньшим два більші твори хоральні а то: баллада Бруха „Гарне Єллен“ і кантата Лієенка „Радуй ся ниво“. Пробі вже розпочали ся відбувають ся кожної суботи і вівірка від 6-ої до 7-ої год. веч. в комнатах музичної школи.

3 університету. В біжучім літнім півроці вписали ся на тутешнім університеті всіх разом 866 слухачів (попереднього півроку було 744). З того було на богословськїм факультеті 108 звичайних, а 7 надзвичайних слухачів; на правничім факультеті було 488 звичайних слухачів, 20 надзвичайних

Один з тих клубів „Солідарність“ мав між своїми членами дуже оригінального чоловіка, Августина Фабра. Фабр мав більший вплив на події, про які хочу вам розкати. Був се буржуї, що став робітником — переміна без сумніву рідка. Пильний читач Фурієра, лишив свою прядільню шовку, якою управляв і пішов на рік до роботи в Гіз, з відки вернув ся до Нім механіком. Вечерами в клубі, особливо в суботу, розповідав своїм товаришам про результати, які осягнув оснуватель згаданого підприємства Годен. Холодний і практичний ум, не очарував їх надзвичайними надїями. Він з'організував з ними кооперативну, консумційну спілку, названу по імені клубу „Солідарністю“.

На щастє був в тім місті чоловік, якого імя останє звязанє з тою фазою історії кооперації, де Буав. По матери англієць, познакомивши ся з мовою і обичаями того краю, при незалежнім становиску, яке давало йому змогу поєвчувати увесь свій час філантропії, він зі свого боку, разом з одним робітником, Беслоном, оснував в 1883 р. нову кооперативну спілку, „Пчоло“, а скоро опісля ті обі кооперативи зорганізувати „Спілку народної економії“. Се заведене мало на цілі дружнє житє людей, які належали до всіх клас суспільности.

(Дальше буде).

а 5 госпітантох; на філософічїм факультеті було 238 слухачів, з того 123 звичайних слухачів, 6 звичайних слухачок, 53 надзвичайних слухачів, 54 надзвичайних слухачок і 2 госпітантки.

Звичайні загальні збори тов. укр. студ. „Січ“ в Чернівцях відбудуть ся дня 21. марта с. р. з слїдуючим дневним порядком: 1. Прочитанє і зверифікованє протоколу з послідних загальних зборів. 2. Звіти виділових і кружків. 3. Вибір нових виділових і кружків. 4. Вільні внесеня і запити. Початок зборів о 2-їй год., о чверть на 3 ту, о пів до 3-ої в льокалі товариства при улиці Паньській ч. 22. — За виділ: Добрянський, за голову. Лєсь Ковбуз, писар.

Надзвичайні загальні збори „Січи“ в Плесці відбудуть ся в понеділок 22. марта с. р. о 3-їй год. по пол. у власнім домі тов. „Січи“ з отсим дневним порядком: 1. Справозданє старшини. 2. Вибір старшини. 3. Зміна статуту. 4. Вільні внески. — Старшина.

Загальні збори тов. філії „Рускої Школи“ вашківського судового пов. відбудуть ся в неділю, дня 28 марта с. р. о 11-їй год. пер. пол. в хлопачій школі в Вашківцях з слїдуючим дневним порядком: 1. Отворенє зборів. 2. Справозданє виділу про діяльність товариства за рік 1907 і 1908. 3. Звіт касовий. 4. Зміна статутів. 5. Вільні внесеня. — М. Ромлуш, голова. Д. Русмак, писар.

Із штуки і літератури.

Репертуар міського театру. Субота, 20. марта (по пол.) для учеників „Faust“, трагедія Гетого в 5 діях, (веч.) новість по раз першій „Die Tirmamsell“, оперета Р. Раймана в 3 діях. Неділя, 21. марта (по пол.) до половини знижені ціни послідний раз „Ein Walzertraum“, оперета Оскара Штравса в 3 діях, (вечером) новість по раз другий „Tirmamsell“, оперета Р. Раймана в 3 діях.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 19. марта 1909.

Відень, 19. марта. (Кб.) Переговори, що почали ся вже перед 7 роками з Магомеданами в справі автономії культу, вже покінчено. Проект статута автономії магомеданського культу передає ся цісареві до санкціонованя.

Букарешт, 19. марта. (Кб.) В наслідок дїмисії цілого кабінету повірено президентови міністрів Брацїянови реконструкцію кабінету, яку вже переведено. Всї міністри окрім міністра війни Авєриско задержали свої портфелі а міністер судівництва Стїліян одержав провізорично управу міністерства війни.

Паризь, 19. марта. (Кб.) З причини страйку постановила рада міністрів заступити листоношів жовнірами. Окрім того уповномоченя міністра робіт сейчас суспендувати почтових урядників, які беруть участь в страйку. Задля браку телеграфічних і телефонічних урядників навує в краю великий нелад. Сей рух розширює ся по всіх центрах Франції. Майже по всіх великих містах постановлено генеральний страйк.

Торговиця збіжа.

В Чернівцях платили дня 15. марта 1909 за 50 кгр.

Пшениці	12-75—13—
Жита	10—10-20
Ячменю броварного	8—8-25
Вівса	8—8-20
Кукурудзи, прїма	7—7-25
Кукурудзи, нової	7-60—8-30
Пшеничної соломи	5-50—5-60
Житної соломи	5-60—5-80
Спїритусу (10.000 процент. літрів)	40-50—49-25

РУСКА КАСА ○ РУСКА КАСА

тов. зареєстрованє з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одинока своєго рода українська фїнансова інституція на Буковині. — Приймає вкладки щадничі і опрочентовує їх на 5%. — Пай вносить 40 К і платимо 6%, висовє 2 К. — Родимці! Хай клас „свій до своєго“ відібе ся голосним відомом по цілій Буковині і най кожний, що почувє себе щирим патріотом-Українцем складе своє оцадноє в „Рускій Касі“.

Приєднуйте нам нових членів. Дирєкція.

силїйськїм конгресі 1379 р. і відкинула резолюцію кооперативів заявою, що продукційні та консумційні спілки, маючи можливість поліпшувати обставини лише невеликої скількості привіліюваних, не можуть уважатись способами достаточного могутими для визволеня пролетаріяту. Резолюцію сю прийнято 73 голосами проти 27. Правда, кооператисти, які становили меншість, не уважали себе побідженими і старались з'організувати зі своєї сторони другий конгрес. Але їх заходи скоро розбились, бо не було ані провідника, ані достаточного означеної програми.

Істория трох періодів, яку ми розказали в кількох словах, надто знана*) щоби треба її ще повтарювати. Але від 1885 р. вступає кооперативний рух в четверту фазу своєго розвитку, яка повинна мати більше успіхів, ніж попередні. Істория тої фази ще не написана. Вона саме буде предметом єього нарису.

На сей раз сталось щось рідкого у Франції — кооперативний рух зачав ся на провінції.

В місті Нім, мешкає багато робітників, які мали з давна привичку групувати ся в кружки, або маленькі клуби з двома десятками членів, де читалось газети та обговорювалось політику. Таким чином в певній мірі піддержував ся дух товариства.

*) Диви: „Les associations cooperativees en France et à l'étranger“ Губерта Вальєру і книжку Раббено: „Societa cooperative de produzione“.

Загальні збори каси пож. і щадн. для громади Лукавець Липовани, відбудуть ся дня 28. марта с. р. о 3. годині пополудни в льокалі каси з таким дневним порядком: 1. Справоздане касове і білянс за рік 1908. 2. Доповняючий вибір ради надзорчої. 3. Вільні внесеня. *Іван Осінов*, нач. каси.

Загальні збори каси пож. і щадн. для громади Чорногузи й Околиця, ст. з. з н. п. відбудуть ся в неділю, дня 28. марта 1909 о 3. годині пополудни в будинку шкільнім в Чорногузах з слідуємим дневним порядком: 1. Відчитане протоколу з попередних загальних зборів. 2. Звіт касовий за рік 1908. 3. Вибір цілої старшини. 4. Вибір цілої Ради надзорчої. 5. Вибір касиера на рік 1909. і назначене платні для него. 6. Підвисшене стану пожичок для каси з 8000 К до 30.000 К. 7. Ухвали що до дальшої господарки в касі. 8. Вільні внесеня. *Осип Лучинський*, начальник.

В СКЛЕПІ

„Укр. Видавничої Спідки“ в Чернівцях, ул. Півнична число 6. (побічна від жидівської) (—) можна получить всі прибори до писаня як також Апробовані взори до краснописи.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм єсть NERVOL

„Назва правно забезпечена“ антикара др. Ю. Францога.

в Терополі. Се є знамените усмиряюче средство до натравя против всяких ревматичних болів, простудженя, ломаня костей, илечий гістця і нервових недуг. Прону уважати на написє „Nervol“ і не приймаи ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фляшчок) 8 кор. в оплатоу і опакованем. Тисячки листів з подякою. — Висилка 2 рази денно до всіх країв. В Чернівцях на складі у Шміда і Фонтіна, в Селетині в дрогерії медицинальній Стернуса.

24 4—40 н.

Молочне мило

лелійне з коником

найлагіднійше мило для шкіри і проти виприсків соняшних.

Всюди до набути.

Товариство взаїмних обезпечень

Телефон 788

„ДНІСТЕР“ у ЛЬВОВІ

Който щадниці поштової 25.261

ул. Руска число 20 (власний дім).

Приймає обезпеченя будинків, збіжа і знарядів господарских під користними услівями від шкід огневих, числить умірковані премії за обезпеченя, ліквідує шкоди безпроводочно по пожарі, уділяє обезпеченим членам з річної надвижки звороти.

За рік 1908 припадає на користь членів зворот 15 проц.

Поліси „Дністра“ приймає при позичках Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Галицка Каса Ощадности, Руска Щадниця і иньші каси ощадности.

Через „Дністер“ можна асекурувати ся на жите в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові. Інформації до обезпечень уділяють агенції „Дністра“.

Зголошеня письменних господарів о агенцію приймають ся тільки з таких громад, де еще не робить иньший агент „Дністра“. Фонди „Дністра“ 31/12 1908 виносять: Фонд резервовий і резерва премій корон 1,865.540, иньші фонди корон 458,564, разом корон 2,324.104.

Канцелярії Товариства отворені для сторін від години 8—3-ої.

Пересторога!

Най нікто не купує машини до шитя скорше, нім не огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа мишини даю 10 літ гаранцію, тому що при Пфаффа машинах всі части що дуже труть ся, є з найтвердшої стали ковані і гартовані. — На Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і циркувати. — Цінники даром і оплатно.

З поважанем **Василь Данилевич**, Механік в Чернівцях (—)

ул. Жидівська 16. і Півнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

Союз руских хліборобских спілок на Буковині „Селяньска Каса“

стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою повідомляє, що він отворив в себе осібний

Відділ жа вадії і кавції

і перебирає зложуванє вадий і кавций але лиш у публичних корпорациях або до рук власників великої посілости земельної в пупілярних цінних паперах під дуже догідними условинами. Близші інформації даємо в нашій канцелярії в Чернівцях, вулиця Петровича число 2.

Великий зарібок

приносить побічне занятє кождому господарови, купцєви підприємцєви урядникови і т. п.

До виробу

Цементових дахівок

не треба фахового знаня. До того спеціальних машин також не сплату ратами, достарчає

155 (—)

І. ШИМОНОВИЧ

Чернівці, ул. Сьвятої Тройці ч. 20.

склад фабричний машин для загального цементового виробу.

Проспекта коштів і цінники даром. — У всіх місцевостях Буковини і східної Галичини, пошукувані заступники. — Писемні офертги адресувати на повнєшу фірму.

Г. ФАЙЛЕР

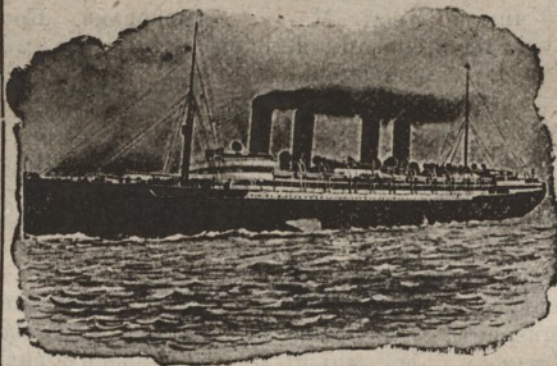
усувач нагнітов

Чернівці, улица Руска ч. 8.

Купуйте лиш у своїх людей!

Держіть ся клича Свій до Свого!

Новоотворене

Високою п. к. краєвою управою концесіоноване

Міжнародне Бюро Подорожи „СЬВІТ“

Стрецький і С-ка

в Чернівцях (Буковина), улица Кохановского число 1. 165 (—) видає карти корабельні до

Канади, Сполучених Держав (Америци), Аргентини, Бразилії, Азії, Африки і т. д. і т. д.

Карти на желізниці європейські, канадійські та американські. Карти на спальні вози. — Карти прогулькові та окружні.

Купуйте лиш у своїх людей!

Держіть ся клича Свій до Свого!

Найперше і найбільше буковинське етаблісема в тій галузи.

Хемічна пральня і фарбарня ДАМСКОЇ І МУЖЕСКОЇ ГАРДЕРОБИ,

уніс мів ріжнородних материй, як: футер, материй на меблі, гардинок, занавісок, портієр, рукавичок Glacé і корунок.

Спеціальність: Хемічна пральня і фарбарня шовків найліпшої сорти. Взірцева фарбарня і знаменита пральня фіранок ріжного рода.

САЙФЕРТ і ТУЧАПСКИЙ, Чернівці

Централка:

ул. Руска ч. 15.

Мірні ціни.

169 (—)

Замовленя з провінції сейчас.

Цінники даром і оплатно.

Філія:

ул. Кручена ч. 1а теперішня ул. Дра Райса.

Виконанє без закиду.